

Camilla Luise Dahl er født i Sandkås og i dag bosat i Svaneke. Uddannet cand.mag. i historie ved Københavns Universitet og ansat som arkivar ved Bornholms Ø-arkiv.

Da romantikken

Af Camilla Luise Dahl

I Bornholms Ø-arkiv, i en arkivkasse med diverse dokumenter indleveret fra Svaneke byfogedarkiv i 2013, (2013: 38: 3) findes en lille poesibog påbegyndt i 1844. På bogens forsides inderside står: Denne bog tilhører mig Wefst P. Dam, den haver jeg begynt at skrive i den 3 mai 1844.

Ved første øjekast kunne bogen antages at være et eksempel på øvelser i skønskrift, måske en skolekladdebog; skriften er smuk men stavningen er særpræget, måske enddog præget af den lokale bornholmske mundart og antagelig præget af en mindre omfattende skolegang. Men hvem var egentlig Wefst P. Dam? En skoledreng? En verligt ungersvend? Eller en ung romantiker med digterdrømme?

Wefst, som egentligt hed Wefst Peter Dam, blev født på Habbedamsgård i Olsker i 1815 som søn af den ganske velstående gårdmand Peter Aristsen. Han var således ingen skoledreng da han i 1844 påbegyndte den lille poesibog, men en ung mand på 29 år. I Folketællingen i 1845 finder vi ham, som så mange andre gårdmandsønner, i færd med at lære gerningen i huset hos en anden gårdmand, således tjene som gårdskarl på Brogård i Olsker.

Historien bag den lille poesibog er ikke længere kendt. Hvad der har fået en gårdmandssøn til at påbegynde en egen poesibog med digte om kærlighed, livet og døden, er ganske spændende at gisne om. Måske var det blot en verligt ungersvend der i 1844 satte sig til pennehuset. Men 1840'erne var også tiden hvor romantikken og dens kunstneriske idealer var på sit højeste. Ungdommen skulle dyrke poesi, kunsten, naturen og ikke mindst kærligheden. Den satte følelsen som kernen i tilværelsen. Man dyrkede æstetikken, længslen og idealismen. Tidens tanker gav sig udtryk i digte, kunst og musik. Kulturstrømningen fangede mange unge mænd og måske var disse strømninger også nået helt til Bornholm hvor en ung Wefst forsøgte sig som spirende digter.

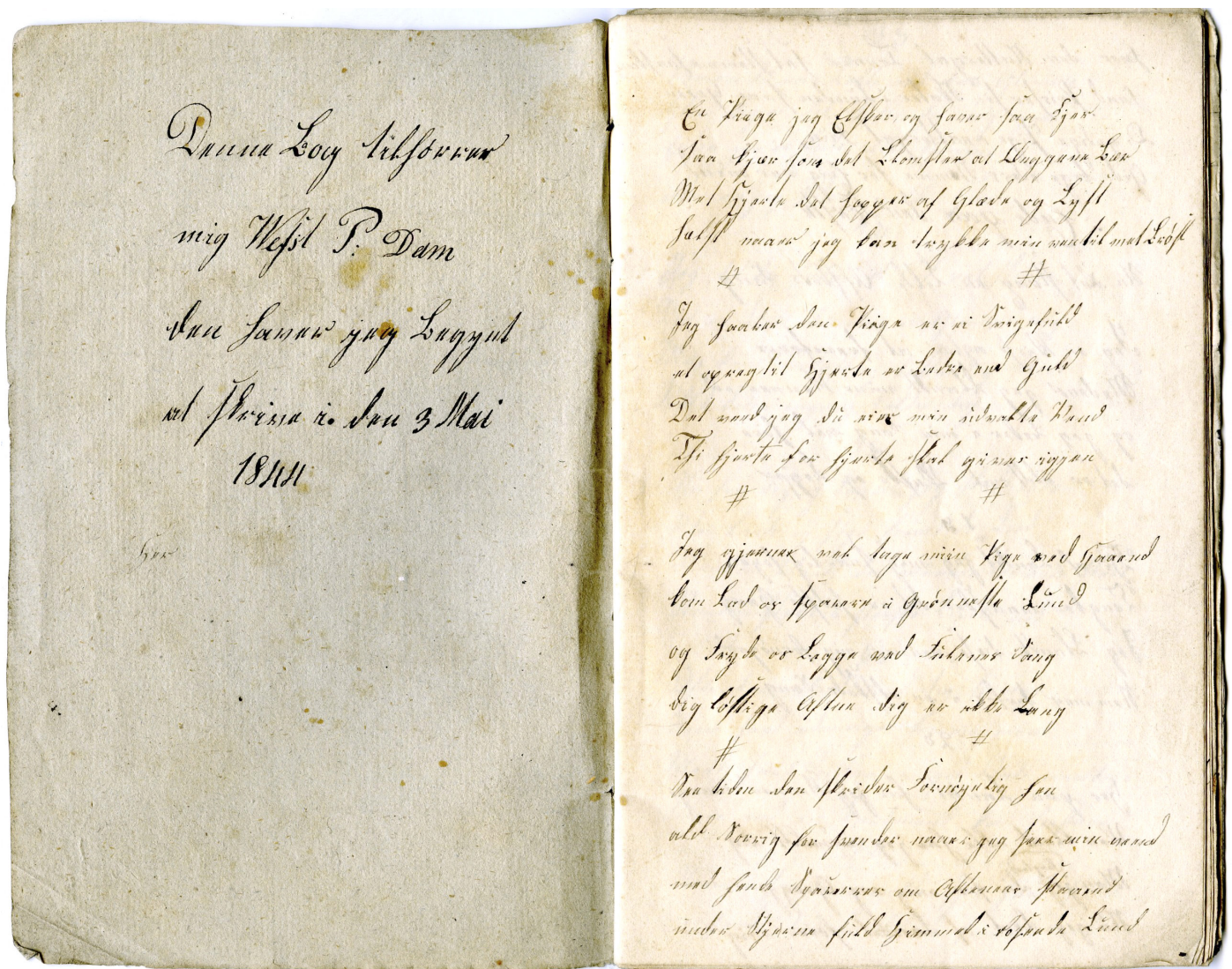
Digtene omhandler kærlighed, længsel og venskaber. Temaet var også her primært den romantiske længsel – længslen efter den eneste ene, den fuldendte kærlighed. Således lyder første vers i poesibogens første digt: "En piige jeg elsker og haver

saa kjær/ Saa kjær som det blomster at Ænggenn bær/ Met Hjerte det hopper af Glæde og lyst/ Halft naer jeg kan trykke min enntil met Brøst."

Udlængsel er også beskrevet i digtet "Afskedsdigt". Første vers lyder: Thi af Landet jeg mig snarlig følger/ Tænger maaskee er sidste Gang/ Jeg blandt disse venner mig fornøyer/ stemmer derfor i en afskeds

Sang. I femte vers hedder det: Nu fra dig og Landet jeg skal fare/ Uden lands og søge fremtids Brød/ Stundom blandt den muntre Sømands skare/ stundom slædt i største Livets nød. Der er dog ikke meget der tyder på at Wefst kom udenlands, i al fald skal det have været mellem bogen påbegyndtes i maj 1844 og februar 1845 hvor Wefst var i Olsker ifølge folketællingen det år.

Første side af Wefst Peter Dams poesibog fra 1844. På indersiden af omslaget står der: Denne Bog tilhører mig Wefst P. Dam/ den haver jeg begynt at skrive i den 3. Mai 1844.

kom til Olsker

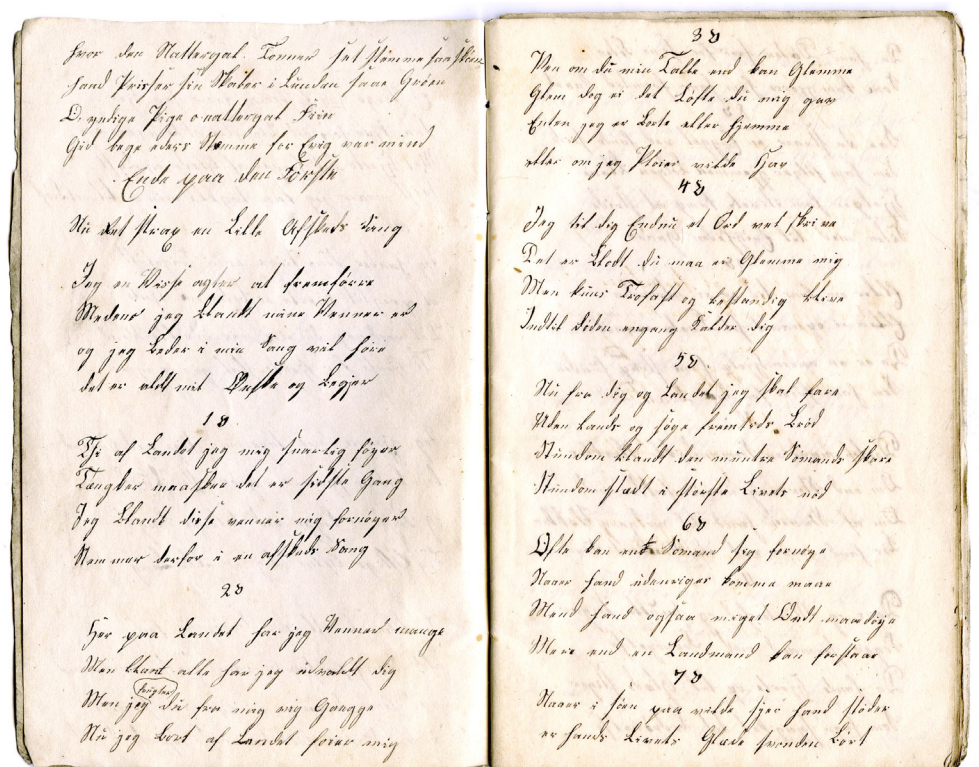
En piige jeg Elsker og haver saa kjer
Saa kjær som det blomster at Ænggenn bær
Met Hjerte det hopper af Glæde og lyst
Halft naaer jeg kan trykke min enntil met Brøst.

Jeg haaber den Piige er ei svigefuld
Et opregtit Hjerte er bedre end Guld
Det veed jeg du eier min udvalte Brud
Thi Hjerte for Hjerte skal gives igjen

Jeg gjerne vel tage miin Pige ved Haand
Kom lad os sparere i grønneste Lund
Og fryde os begge ved fålenes sang
Dig løstige Aften er ikke lang

Saa Tiden den skrider fornøvelig hen
Ald sorry for svender naaer jeg seer min vend
Med hende spaurrer om Aftenens staaend
Under stjerne fuld Himmel i sofende Lund

Hvor den Nattergal tonner set stemme saa skøn
Hand prisser sin Skaber i Lunden saae grøn
O yndige Pige o nattergal fiin
Gid bege eders stemme for evig var mind.

En side af Wefst Peter Dams poesibog, første digts sidste vers og starten af digtet "Nu ret straks en lille Afsked sang".

Om formålet var at få dem publiceret en dag eller om de blot var til eget brug er uvist. Måske skulle de oplæses for den hjertes udkårne. En sådan kom dog ikke ind i billedet før et par år senere. Og det blev ingen gårdmandsdatter men en borgerlig frøken. Det var en velhavende købmandsdatter i Allinge ved navn Julie Hjorth, datter af købmanden Jens Hjorth. Hvor længe denne kurtiseren havde fundet sted ved vi ikke, eller om hendes familie brød sig om forbindelsen, men Wefst var en driftig og iderig ung mand og ingen almindelig gårdskarl. Som nævnt var han af ganske velhavende familie, og omkring tiden for forlovelse og bryllup slog Wefst sig ned i Svaneke købstad, opstartede et eget teglværk i Ibsker (måske også med midler fra den kommende svigerfader) og Wefst blev i løbet af få år en velrenommeret borger i byen.

Den 5. januar 1848 blev parret gift i Allinge Kirke, men den måske lykkelige Kærlig-

hedshistorie blev kort. Et lille år efter brylluppet, d. 31. december fødte den unge Julie en lille datter, men fødslen tog hårdt på den unge kone. Datteren blev døbt i Svaneke Kirke 27. januar i det nye år, hun fik navnet Albine, moderen blev stedt til hvile samme dag, begravelse og dåb holdtes sammen. I kirkebogen anføres barselsfeber og lungebetændelse som årsag til moderens tidlige bortgang d. 21. januar.

Digterkarrieren blev der heller ikke meget af, Wefst skrev ikke flere digte. Han blev i stedet en driftig og velhavende teglværks-ejer og en af Svaneke købstads borgerskabs spidser. Gennem datteren Albine blev han stamfader til en stor efterslægt.

Poesibogens første digt, kærlighedsdigtet "En Piige jeg elsker og haver saa kjer", kan vi fantasere om var skrevet til den unge Julie Hjorth i Allinge.